

TIEŠĀ PRASĪBA APDROŠINĀŠANAS LĪGUMTIESĪBĀS UN TĀS REGULĒJUMA PILNVEIDES NEPIECIEŠAMĪBA LATVIJĀ

DIRECT CLAIM IN INSURANCE CONTRACT LAW AND NECESSITY FOR MODERNIZATION OF ITS REGULATION IN LATVIA

Vadims Mantrovs, *Dr. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Civiltiesisko zinātņu katedras docents

Summary

The present article deals with direct claim in insurance contract law in Latvia in conjuncture with a discussion of necessity for its modernization. At the beginning, the article provides review of direct claim in Latvian legal environment by analysing its aim and character. Furthermore, the article analyses regulation of direct claim in Latvian civil liability insurance law, particularly Article 53 of the Latvian Insurance Contract Law, in conjuncture with existing Latvian court practice by providing insight in the perception of Latvian courts in respect of application of this regulation. Likewise, this discussion is carried out closely with analysis of regulation of direct claim in other European countries, especially other Baltic states. The article proceeds with characterising modernization of Latvian civil liability insurance regulation on direct claim. Particularly, the author of the article argues that direct claim should be envisaged in Latvia at least in compulsory insurance by following the modern approach and an example of other European countries including the Baltic states. The article finishes with the conclusion summarising the discussion reflected in the article and emphasising the legislative proposal to express Article 53 of the Latvian Insurance Contract Law in a new wording envisaging direct claim at least in compulsory insurance cases.

Atslēgvārdi: tiešā prasība, civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, cietušais, apdrošinātais, apdrošinātājs

Keywords: direct claim, civil liability insurance, victim, insured, insurer

Ievads

Tiešā prasība (*action directe* – franču val., *direct claim*, arī *direct action* – angļu val., *Direktanspruch*, arī *Direktklage* – vācu val.) ieņem nozīmīgu lomu apdrošināšanas tiesībās kopumā un apdrošināšanas līgumtiesībās, tās atsevišķi ņemot. Tā saistīta ar specifisku institūtu civiltiesiskās atbildības (turpmāk – CTA) apdrošināšanā kā vienā no vispārīgiem apdrošināšanas veidiem (izmantojot apdrošināšanas objektu kā

apdrošināšanas klasifikācijas kritēriju). Tiešās prasības būtība ir piešķirt cietušajam (jeb trešajai personai Apdrošināšanas līguma likuma (turpmāk – ALL) terminoloģijā) tiesību vērsties tieši pret apdrošinātāju, kas atspoguļots pašā šā institūta nosaukumā (radies no franču valodas termina *action directe*¹), proti, tajā ietvertajā vārdā “tiešā”. Turklāt, kaut tiešā prasība Latvijas apdrošināšanas tiesībās pamatojas uz materiālo tiesību regulējumu (kā raksturots nākamajā raksta nodaļā), tās nosaukumā esošais otrais vārds “prasība” vēsturiski akcentē tieši šā institūta civilprocesuālo aspektu, uzsverot tiesisku iespēju cietušajam vērsties tiesā ar prasību pret apdrošinātāju. Šāds terminoloģisks risinājums nav jaunums Latvijas tiesībās, jo līdzīgi var teikt par regresa prasību, kas patiesībā nozīmē materiālajās tiesībās esošo regresa prasījumu², vai īpašuma prasību.³

Tiešā prasība tās nozīmīguma CTA apdrošināšanā dēļ ir samērā plaši pētīta gan ārvalstu⁴, gan Latvijas tiesību literatūrā⁵ apdrošināšanas līgumtiesībām veltītajos pētījumos, tostarp tiešajai prasībai ir veltīti atsevišķi raksti⁶ un pat atsevišķa monogrāfija vācu valodā.⁷ Latvijas situācijā tiešās prasības problemātika saistīta ar tās ierobežoto piemērošanas jomu, kas neļauj pilnvērtīgi nodrošināt cietušā (trešās personas ALL terminoloģijā) tiesību aizsardzību. Raksta mērķis tāpēc nav aptvert tiešās prasības regulējumu vispār, ņemot vērā šā temata daudzšķautņaino raksturu, bet gan aplūkot tiešās prasības regulējumu ALL kopsakarā ar tā modernizācijas nepieciešamību, piedāvājot jaunā tiešās prasības regulējuma redakciju. No šāda temata viedokļa rakstā netiks aplūkoti citi, kaut ar tiešo prasību neapšaubāmi saistīti, jautājumi kā, piemēram, starptautisko privāttiesību jautājumi (Romas II Regulas⁸ 18. pants, Briseles Ibis Regulas⁹ 13. pants) vai procesuālie jautājumi (izņemot apdrošinātāja kā trešās personas pieaicināšanas aspektu, kas aplūkots raksta 2. nodaļā).

¹ Tiesību literatūrā nereti tiek izmantots tieši franču valodas termins, tostarp kopā ar atbilstošu terminu nacionālajā valodā, sk., piemēram: Micha M. Der Direktanspruch im europäischen Internationalen Privatrecht: Studien zum ausländischen und internationalen Privatrecht 255. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010.

² Latvijas civiltiesības neparedz vispārīgu regresa prasījuma regulējumu, bet paredz to atsevišķos gadījumos, piemēram, galvojumā vai apdrošināšanas līgumtiesībās.

³ Civillikuma 1044. pants un tālākie pants.

⁴ Piemēram, angļu val. Birds J. Birds' modern insurance law. London: Sweet & Maxwell, 2016, pp. 78–80; Merkin R. Colinaux's Law of Insurance. 8th ed. London: Sweet & Maxwell, 2006, p. 726; piemēram, vācu val. Kummer J. Haftpflichtversicherung, in: Terbille M., Höra K. (Hrsg.). Versicherungsrecht: Münchener Anwaltshandbuch. 3. Auflage. München: C.H.Beck, 2017, S. 630–632; Bücken M., Hartwig K. Allgemeine Haftpflichtversicherung, in: van Bühren H. W. (Hrsg.). Handbuch Versicherungsrecht. 6. Auflage. Köln: DeutscherAnwaltVerlag, 2014, S. 796–798.

⁵ Mantrovs V. Apdrošināšanas tiesības. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2018, 190.–192. lpp.

⁶ Gilbert P. E. Direct Actions against Insurance Companies: Should They Join the Party? California Law Review, 1971, Vol. 59, pp. 525–547; Feinman J. M. The Law of Insurance Claim Practices: Beyond Bad Faith. Tort Trial & Insurance Practice Law Journal, 2012, Vol. 47, pp. 693–740.

⁷ Micha M. 2010.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II). OV, L 199, 31.07.2007., 40.–49. lpp.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. OV, L 351, 20.12.2012., 1.–32. lpp.

1. Tiešās prasības raksturojums

Tiešās prasības kā patstāvīga tiesību institūta un arī paša termina “tiešā prasība” rašanās saistīta ar Franciju un 1926. gadā Francijā pieņemto Kasācijas tiesas (*Cour de Cassation* – franču val.) spriedumu.¹⁰ Vēlāk tiešā prasība pakāpeniski pārņemta citu valstu likumos (un arī atsevišķās starptautiskās tiesību normās). Tomēr tiešās prasības piemērošanas apjoms atšķiras atkarībā no konkrētās valsts (vai starptautiskā līguma). Izņēmums vienīgi ir ES dalībvalstis, kurām visām ir kopīgs tiešās prasības regulējums OCTA¹¹ ietvaros, kas pašlaik pamatojas uz Kodificējošās OCTA direktīvas¹² 18. panta regulējumu. Dažādās valstīs izmantoto pieeju dēļ tiesību literatūrā un dažādu valstu regulējumā nav vienprātības par regresa prasības rašanās pamatu (līgumiska, deliktiska vai *sui generis* tiesība) un tās tiesisko dabu (materiālā vai procesuālā).¹³ Tāpēc šo jautājumu kvalifikācija var atšķirties dažādās Eiropas valstīs. Latvijas tiesību literatūrā šiem jautājumiem nepelnīti nav pievērsta uzmanība, neraugoties uz to, ka tie ietekmē tiešās prasības izpratni un līdz ar to tās regulējuma piemērošanu.

No Latvijas tiesību viedokļa tiešā prasība būtu jāvērtē tieši kā **materiālo** tiesību institūts, jo tā pamatojas uz CTA apdrošināšanas līgumtiesisko regulējumu, kas satur materiālo tiesību normas un līdz ar to piešķir cietušajam prasījumu pret apdrošinātāju CTA apdrošināšanā. Kā norādīts iepriekš, norāde uz terminu “prasība” tiešās prasības institūta nosaukumā ir nodeva vēsturiskajam aspektam. Tiešās prasības gadījumā cietušajam piešķirts prasījums tieši pret apdrošinātāju uz noslēgtā CTA apdrošināšanas līguma pamata par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, nevis piešķirta kāda civilprocesuāla rakstura tiesība, kas pastāv vienīgi uz civilprocesuālā regulējuma pamata. Šā secinājuma pareizību ilustrē kaut vai tas apstāklis, ka prasījumu, tostarp apskatāmo, var izvirzīt un līdz ar to apmierināt arī pirms prasības celšanas tiesā, turklāt šāds prasījums pakļauts saistību tiesību institūtiem, piemēram, noilgumam. No šāda viedokļa norāde tiešās prasības regulējumā, kas ietverts ALL 53. pantā, uz prasības celšanu (kā tas redzams no šajā pantā ietvertā formulējuma “trešai personai ir tiesības celt prasību”) vērtējama ne vairāk kā neprecizitāte.

Tiešās prasības mērķis ir aizsargāt **cietušā intereses**, lai cietušais būtu tiesīgs pieprasīt apdrošināšanas atlīdzību tieši no apdrošinātāja, tostarp tiesīgs celt tiesā prasību pret apdrošinātāju par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, ņemot vērā to, ka atbilstoši CTA apdrošināšanas līgumam apdrošinātājam jāizmaksā apdrošināšanas atlīdzība tieši cietušajam.¹⁴ Tiešās prasības neesamības gadījumā cietušajam var būt daudz mazāka iespēja saņemt viņam vai viņai nodarītā kaitējuma atlīdzību no apdrošinātāja. Piemēram, cietušais var nesaņemt apdrošināšanas atlīdzību, ja apdrošinātais ir likvidēts (juridiskās personas gadījumā) vai miris (fiziskās personas gadījumā) un nav tiesību un saistību pārņēmēja, un tāpēc nevarēs izvirzīt prasījumu pret apdrošinātāju, vai apdrošinātais nevēlēsies vai kavēsies to darīt. Ne velti Eiropas

¹⁰ Šis viedoklis apdrošināšanas tiesību literatūrā bauda vienprātību, tostarp norādīts arī vienā no iepriekš minētajām monogrāfijām (sk.: Micha M. 2010, S. 16–17).

¹¹ Ar šo terminu apzīmēta obligātā transportlīdzekļu vadītāju CTA apdrošināšana.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/103/EK (2009. gada 16. septembris) par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību. OV, L 263, 07.10.2009., 11.–31. lpp.

¹³ Micha M. 2010, S. 7–8.

¹⁴ ALL 1. panta pirmās daļas 24. punkts.

apdrošināšanas līguma tiesību principos (*Principles of European Insurance Contract Law (PEICL)* – angļu val.) norādīts uz to, ka tiešā prasība attaisnojama ar “CTA apdrošināšanas sociālo dimensiju”.¹⁵ Tāpat tiešā prasība ļauj izvairīties no divu procesu (t. i., CTA konstatēšanas un CTA apdrošināšanas līguma izpildes) nepieciešamības, ļaujot lemt par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu viena procesa ietvaros.¹⁶

Tajā pašā laikā tiešās prasības esamība **nonāk pretrunā ar līguma saistošā spēka principu**, saskaņā ar kuru līgums ir saistošs līdzējiem, bet ne trešajām personām (*privity of contract* – angļu val.). Šāds apsvērums pamatojas uz situāciju, ka parasti cietušais nav līdzējs CTA apdrošināšanas līgumā. Tomēr no šīs parasti sastopamās situācijas var pastāvēt izņēmumi gan vispārīgā CTA apdrošināšanā, gan OCTA sistēmā. Piemēram, vispārīgā CTA apdrošināšanā šāda situācija var rasties gadījumā, ja sabiedrība ir apdrošinājusi valdes vai padomes locekļa CTA pret pašu sabiedrību un līdz ar to sabiedrība vienlaikus ir gan apdrošinājumaņēmējs, gan cietušais. OCTA sistēmā šāds piemērs pamatojas uz EST praksi, kad transportlīdzekļa īpašnieks, esot apdrošinājumaņēmējs, var būt par cietušo saistībā ar šā paša transportlīdzekļa lietošanu.¹⁷ Šie gadījumi nenonāk pretrunā ar CTA apdrošināšanas būtību, jo, kā norādījis šā raksta autors iepriekš, no tiesībsubjektīva viedokļa vienīgā situācija, kad viena un tā pati persona CTA apdrošināšanā nevar būt šajos divos statusos, ir vienas un tās pašas personas atrašanās apdrošinātā un cietušā statusā vienlaikus.¹⁸

Latvijas civiltiesības strikti ievēro līguma saistošā spēka principu ar atsevišķiem **izņēmumiem**, kā tas ir tiešās prasības gadījumā. Kā redzams no Latvijas vispārīgā līgumtiesību regulējumā nostiprinātā principa *alteri stipulari nemo potest*, kas iemiesots Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma (turpmāk – Civillikums) 1519. panta otrajā daļā un 1522. pantā,¹⁹ Latvijas vispārīgās līgumtiesības nepieļauj trešajai personai iegūt prasījumu uz tāda līguma pamata, kurā šī persona nav līdzējs.²⁰ Šādu secinājumu tieši apdrošināšanas līgumtiesībās apstiprina arī Civillikuma priekštecis – BVLK III daļa “Civiltiesības”. Atšķirībā no Civillikuma BVLK III daļas “Civiltiesības” 4359.–4362. pants regulēja apdrošināšanas līgumu, tomēr šajā regulējumā nebija paredzēta tiešā prasība. Tāpēc šā regulējuma komentētāji, piemēram, profesors V. Sinaiskis un profesors A. Lēbers, nenorāda uz to, ka šis apdrošināšanas līguma regulējums vai Civillikums kopumā piešķirtu cietušajam CTA apdrošināšanā prasījuma tiesību tieši pret apdrošinātāju.²¹ Tieši otrādi: profesors A. Lēbers uzskata, ka apdrošinātājam jāizmaksā apdrošināšanas atlīdzība vienīgi

¹⁵ Basedow J., Birds J., Clarke M., Cousy H., Heiss H., Loacker L. (eds.). *Principles of European Insurance Contract Law (PEICL)*. Prepared by the Project Group Restatement of European Insurance Contract Law. 2nd expanded edition. Köln: Otto Schmidt, 2016, p. 301.

¹⁶ Par abu šo procesu raksturojumu plašāk sk.: Mantrovs V. 2018, 201. lpp.

¹⁷ EST lieta C-503/16 Luís Isidro Delgado Mendes v Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA, ECLI:EU:C:2017:681.

¹⁸ Mantrovs V. 2018, 41.-42. lpp.

¹⁹ Par šo principu Senās Romas privāttiesībās sk.: Zimmermann R. *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Oxford: Oxford University Press, 1996, p. 34.

²⁰ Torgāns K., Kārklīņš J., Mantrov V., Rasnačs L. *Contract Law in Latvia*. AH Alphen aan den Rijn: Kluwer, 2020, p. 131.

²¹ Loebers A. *Tirdzniecības tiesību pārskats*. Rīga: Valtera un Rapas akc. sab. izdevums, 1926, 420.–443. lpp.; Sinaiskis V. *Latvijas civiltiesību apskats*. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Rīga, 1995, 225.–226. lpp.

apdrošinātajam (mūsdienu terminoloģijā), nevērtējot to, vai trešā persona, piemēram, cietušais, var izvirzīt šādu prasījumu.²²

Līguma saistošā spēka principu pēc būtības ietver arī pašreizējais tiešās prasības regulējums ALL 53. pantā. Šajā pantā apstiprināta šī tēze formulējumā, ka tiešā prasība pastāv “tikai tad, ja šādas tiesības šai personai ir īpaši paredzētas”, proti, trešajai personai (ALL terminoloģijā) prasījums pret apdrošinātāju nepastāv. Vienlaikus no šā principa izdarīti izņēmumi “īpašos” gadījumos, kuri, ja pastāv, paredzēti citos normatīvajos aktos. No šāda regulējuma viedokļa redzams, ka Latvijā tiešā prasība saistīta ar *sui generis* tiesību, kas rodas *ex lege*, kaut tai ir zināms līgumisks raksturs, jo tā attiecas uz CTA apdrošināšanas līguma izpildi.

2. Tiešās prasības regulējums Latvijā kopsakarā ar citu Eiropas valstu praksi

2.1. Latvijas regulējuma raksturojums

Iepriekš jau norādīts, ka tiešās prasības regulējums Latvijas CTA apdrošināšanā ietverts ALL 53. pantā. ALL 53. pantā ietvertais tiešās prasības regulējums **pamatojas uz iepriekšējā likuma** – likuma *Par apdrošināšanas līgumu* (turpmāk – LPAL) – 50. panta regulējumu ar diviem nebūtiskiem izņēmumiem, kuri neietekmē tiešās prasības būtību un piemērošanas robežas.²³ Pirmkārt, pašreizējā likumā vairs nav norādīts uz to, ka apdrošinātājs var apstrīdēt tiešo prasību. Šādas norādes neesamība ir pareiza, jo tā atkārtoja civiltiesību principu, ka parādniekam ir subjektīva tiesība celt ierunas vai iebildumus, un tāpēc uzskatāma par liekvārdību. Otrkārt, jaunajā likumā sevišķi uzsvērts, ka tiešā prasība ir “tikai tad”, kad tā “īpaši paredzēta”, kas aptver tiešās prasības esamību vienīgi likumā paredzētos gadījumos. ALL 53. pantā ietvertā norma, ka tiešās prasības esamība skaidri norādāma citā normatīvā aktā, nav nekāds jaunums, jo atkārtō LPAL regulējumu. Skaidrības labad abos likumos ietvertā tiešās prasības regulējuma salīdzinājums atspoguļots tabulā, treknrakstā izceļot abu likumu regulējumā ietvertos identiskos vārdus.

LPAL	ALL
50. pants. Trešās personas tiesības celt prasību Trešajai personai ir tiesības celt prasību tieši pret apdrošinātāju normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos, un apdrošinātājam ir tiesības apstrīdēt celtās prasības pamatotību.	53. pants. Trešās personas tiesības celt prasību Trešai personai ir tiesības celt prasību tieši pret apdrošinātāju tikai tad, ja šādas tiesības šai personai ir īpaši paredzētas normatīvajos aktos .

²² Loebers A. 1926, 436.–437. lpp.

²³ Autors iepriekš jau ir norādījis, ka ALL pēc būtības pamatojas uz un satur (izņemot dažas normas un daudzus nebūtiskus, bieži vien gramatiskus labojumus jeb t. s. “33 izmaiņas”) to pašu regulējumu kā LPAL (Mantrovs V. Apdrošināšanas līguma likums un 33 izmaiņas vispārīgajā apdrošināšanas līguma regulējumā. Grām.: Satversmē nostiprināto vērtību aizsardzība: dažādu tiesību nozaru perspektīva: Latvijas Universitātes 77. starptautiskās zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2019, 229.–242. lpp.).

Līdz ar to atbilstoši ALL 53. panta regulējumam tiešā prasība iespējama vienīgi tad, ja tiesība uz tiešo prasību “īpaši paredzēta” speciālajās normās citos normatīvajos aktos, jo ALL normas šādu tiesību nevienā gadījumā neparedz un arī nemaz nevar paredzēt, kā redzams no ALL ietvertā formulējuma “normatīvajos aktos”, kas acīmredzami norāda uz citiem normatīvajiem aktiem.

Tiešā prasība *expressis verbis* paredzēta OCTA likuma²⁴ 36. panta ceturtajā un piektajā daļā. Tiešā prasība OCTA likumā ir **vienīgais gadījums Latvijā**, kad par tiešās prasības esamību pastāv vienprātība gan Latvijas tiesu praksē²⁵, gan Latvijas apdrošināšanas tiesību literatūrā.²⁶

Vienlaikus jāatzīmē, ka Latvijas tiesa atzinusi tiešās prasības esamību **arī apsardzes komersanta gadījumā**.²⁷ Šāds secinājums pamatojas uz apelācijas instances tiesas spriedumu (stājies spēkā), kurā izdarīts šāds konstatējums:

[p]irmās instances tiesa norādījusi, ka nav pamata izbeigt tiesvedību lietā, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223. panta 2. punktu, tā kā Ministru kabineta 2009. gada 27. janvāra noteikumu Nr. 66 “Noteikumi par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu apsardzes darbībā” 21. punktā paredzētas trešās personas tiesības iesniegt apdrošinātājam iesniegumu zaudējumu atlīdzības saņemšanai. Līdz ar to secināms, ka trešajai personai atbilstoši likuma “Par apdrošināšanas līgumu” 50. pantā noteiktajam ir tiesības celt pret apdrošinātāju arī prasību.²⁸

Kā redzams no šajā fragmentā norādītās normas, tiesas secinājums pamatojas uz Ministru kabineta noteikumu Nr. 66 *Noteikumi par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu apsardzes darbībā* (2009) 21. punktu. Šā punkta pirmajā teikumā norādīts, ka “[t]rešā persona [...] apdrošinātājam iesniedz iesniegumu zaudējumu atlīdzības saņemšanai”. Pašlaik šos noteikumus nomainījušo Ministru kabineta 2015. gada 3. februāra noteikumu Nr. 58 *Noteikumi par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu apsardzes darbībā* 20. punkta pirmais teikums satur identisku formulējumu (ar redakcionālu atšķirību, ka vārdi “apdrošinātājam” un “iesniedz” samainīti vietām). Tomēr šīs normas neparedz, ka cietušais var vērsties ar prasījumu (vai prasību) pret apdrošinātāju par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, jo iesnieguma iesniegšanā par atlīdzības saņemšanu grūti saskatīt tiesību uz patstāvīga prasījuma izvirzīšanu. Šāda situācija varētu būt iemesls, kāpēc apskatāmais tiesas secinājums nav apstiprināts vēlākajā Latvijas tiesu praksē (tiklīdz, ciktāl aptverta Latvijas anonimizēto tiesas nolēmumu datubāze). Taisnības labad jāatzīmē, ka vēlākās lietās pret apdrošinātāju, kas bija apdrošinājis apsardzes komersanta CTA, tiesas sprieduma motīvu daļā bija norāde uz LPAL 50. pantu. Taču šajās lietās tiesa nesniedza viedokli,

²⁴ Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums.

²⁵ Šis secinājums pamatojas gan uz *expressis verbis* izteiktu atziņu Latvijas Republikas Senāta praksē (Latvijas Republikas Senāta 2020. gada 17. decembra spriedums lietā Nr. SKC-808/2020 (C12114219). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/433679.pdf> [aplūkots 31.03.2022.]), gan visām tām daudzajām cietušo prasībām pret OCTA apdrošinātāju, kuras celtas un izskatītas Latvijas tiesās.

²⁶ Alfejeva J. Apdrošināšanas tiesības. Rīga: Biznesa augstskola “Turība”, 2017, 34. lpp.; Mantrovs V. 2018, 191.–192. lpp.

²⁷ Mantrovs V. 2018, 191.–192. lpp.

²⁸ Rīgas apgabaltiesas 2013. gada 4. decembra spriedums lietā Nr. CA-3175-13/15 (C30524012). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/210491.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

vai šī norma kopsakarā ar atbilstošo Ministru kabineta noteikumu normu piešķir tiešās prasības tiesību. Šāda tiesas pieeja izskaidrojama ar to, ka šajās lietās celtās prasības tika noraidītas uz tā pamata, ka netika konstatēta apsardzes komersanta CTA.²⁹

Tāpat jāņem vērā, ka iepriekš citētais apelācijas instances tiesas secinājums pieņemts attiecībā uz LPAL 50. pantu, kurā nebija tieši uzsvērts, kā tas ir ALL, uz citā normatīvā aktā “īpaši paredzēto” tiešo prasību. Tāpēc pašlaik nav pilnībā skaidrs jautājums, vai apskatāmais tiesas secinājums par tiešās prasības esamību pret apsardzes komersanta apdrošinātāju uz LPAL 50. panta pamata, pat ja tas tiks apstiprināts Latvijas tiesu praksē, var būt attiecināms arī uz ALL 53. pantu.

Citos obligātās apdrošināšanas gadījumos, kas Latvijā noteikti vienīgi CTA apdrošināšanā, tiešā prasība **nav paredzēta**. Tāpēc arī Latvijas tiesas tajās lietās, ko tās skatīja attiecībā uz atsevišķiem obligātās apdrošināšanas gadījumiem, nekonstatēja tiešās prasības esamību uz konkrētā normatīvā akta pamata. Piemēram, zvērināta tiesu izpildītāja CTA apdrošināšanas gadījumā Latvijas tiesa vienā no lietām norādījusi, ka

[LPAL] 50. pants noteic, ka trešajai personai ir tiesības celt prasību tieši pret apdrošinātāju normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un apdrošinātājam ir tiesības apstrīdēt celtās prasības pamatotību. [...] Savukārt Tiesu izpildītāju likums neparedz trešās personas tiesības celt tiešu prasību pret apdrošinātāju, kā to pamatoti secinājusi pirmās instances tiesa.³⁰

Šāds secinājums pilnībā atbilst Tiesu izpildītāju likumam, kura IV sadaļa paredz tiesu izpildītāju CTA apdrošināšanu. Šā likuma 39. panta otrā daļa (līdzīga norma paredzēta arī atsevišķos citos obligātās apdrošināšanas gadījumos, piemēram, Notariāta likuma 30. pantā) paredz, ka prasības par zaudējumiem, kuri radušies saistībā ar zvērināta tiesu izpildītāja vai viņa palīga profesionālo darbību, iesniedzamas pilsētas (rajona) tiesai atbilstoši zvērināta tiesu izpildītāja amata vietai. Kā redzams no šīs normas, tā nepiešķir cietušajam tiesību izvirzīt prasījumu pret apdrošinātāju, kas apdrošinājis tiesu izpildītāja CTA apdrošināšanu, bet pēc būtības paredz cietušā tiesību vērsties pret pašu tiesu izpildītāju, ko arī konstatēja tiesa citētajā tiesas sprieduma fragmentā.

Iepriekš izdarītajam tiesas secinājumam līdzīga atziņa norādīta citā lietā, kas celta pret apdrošinātāju, kas apdrošināja tiesu izpildītāja CTA (kaut tieši nenorādot uz tiešās prasības neesamību, kas vērtējams kā tiesas sprieduma nepilnība).³¹ Tāpat lietās pret apdrošinātāju, kas apdrošināja maksātnespējas administratora CTA, tiesas norādīja uz tiešās prasības neesamību un uz šā pamata norādīja prasību par

²⁹ Rīgas rajona tiesas 2018. gada 13. jūnija spriedums lietā Nr. C33449116, ECLI:LV:RIRT:2018:0613. C33449116.1.S (nepārsūdzēts, stājies spēkā). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358506.pdf> [aplūkots 31.03.2022.]; Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018. gada 5. februāra spriedums lietā Nr. C30536713, ECLI:LV:RVPT:2018:0205.C30536713.1.S (nepārsūdzēts). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/348294.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

³⁰ Rīgas apgabaltiesas 2020. gada 6. aprīļa spriedums lietā Nr. CA-0451-20/9 (C30523416), ECLI:LV:RAT:2020:0406.C30523416.7.S (atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/430555.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

³¹ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015. gada 24. marta spriedums lietā Nr. C30809912 (nepārsūdzēts, stājies spēkā). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/226332.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

apdrošināšanas atlīdzības izmaksu.³² Līdzīgi lietās par autopārvadātāju nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu tiesas noraidīja argumentu par prasības celšanas iespēju pret apdrošinātāju, kas apdrošināja autopārvadātāja CTA, arī uz tā pamata, ka šajā situācijā nav paredzēta tiešā prasība.³³ Tomēr ne vienmēr Latvijas tiesām izdevies konsekventi piemērot tiešās prasības regulējumu. Tā vienā no lietām pirmās instances tiesa apmierināja celto prasību, tostarp pret apdrošinātāju, kas apdrošināja kravas autopārvadātāja CTA, ņemot vērā to, ka šis autopārvadātājs bija atbildīgs par kravas nozaudēšanu un bija likvidēts. Paradoksālā kārtā pirmās instances tiesa savā spriedumā citēja LPAL 50. pantu, taču tiesa to pēc būtības nepiemēroja, aizrādot, ka apdrošinātājam jāpilda apdrošināšanas atlīdzības izmaksas saistība pat tad, ja apdrošinātais ir likvidēts.³⁴ Tā kā šajā lietā apdrošinātāja apelācijas sūdzība netika pieņemta, apelācijas instances tiesas spriedumā tiešās prasības aspekts netika vērtēts.³⁵

Jāpiebilst, ka, nepastāvot tiešai prasībai, **apdrošinātāja pieaicināšana trešās personas statusā** lietā par CTA konstatēšanu ir obligāta no CTA apdrošināšanas līguma izpildes viedokļa. Šāds secinājums pamatojas uz apsvērumu, ka prasības apmierināšanas gadījumā apdrošinātais var vērsties ar prasību pret apdrošinātāju, kuram līdz ar to jāļauj iespēja aizstāvēt savas tiesības vēl pirmās tiesvedības ietvaros par CTA konstatēšanu. Tas nozīmē, ka šādā situācijā apdrošinātāja tiesības un pienākumus pret apdrošināto var skart spriedums lietā.³⁶ Tādējādi apdrošinātājs ir tiesiski ieinteresēts tiesvedības iznākumā, jo prasības apmierināšanas gadījumā pret to var vērsties apdrošinātais ar apdrošināšanas līguma izpildes prasījumu.³⁷ Līguma nepieteikšana tiesai par apdrošinātāja pieaicināšanu trešās personas statusā var būt par pamatu apdrošināšanas atlīdzības atteikumam, pat neraugoties uz to, ka tieši šādu pienākumu ALL 27. pants neparedz. Šajā situācijā jāatzīmē, ka ALL 18. panta otrā daļa nosaka regulējumu līgumiskiem apdrošināšanas atlīdzības atteikuma pamatiem. Kā autors rosinājis iepriekš saistībā ar līdzīgu normu iepriekšējā likumā (t. i., LPAL), šis regulējums būtu jātulko no cēlonības viedokļa ar apdrošinātā

³² Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017. gada 6. decembra spriedums lietā Nr. C32177317 (nepārsūdzēts, stājies spēkā). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/340459.pdf> [aplūkots 31.03.2022.]; Rīgas apgabaltiesas 2016. gada 4. aprīļa spriedums lietā Nr. CA-0123-16/30 (C32283113) (pārsūdzēts, tiesvedība izbeigta sakarā ar prasītāja likvidāciju). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/343542.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

³³ Zemgales apgabaltiesas 2021. gada 27. aprīļa spriedums lietā Nr. CA-0242-21/13 (C73348720), ECLI:LV:ZAT:2021:0427.C73348720.8.S (pārsūdzēts, atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/462609.pdf> [aplūkots 31.03.2022.]; Latvijas Republikas Senāta 2019. gada 18. decembra spriedums lietā Nr. SKC-21/2019 (C30458515), ECLI:LV:AT:2019:1218. C30458515.2.S. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/397989.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

³⁴ Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016. gada 19. aprīļa spriedums lietā Nr. C32283613 (pārsūdzēts, sk. nākamo atsauci). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/305163.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

³⁵ Latgales apgabaltiesas 2017. gada 19. janvāra spriedums lietā Nr. CA-0038-17 (C32283613) (nepārsūdzēts). Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/304423.pdf> [aplūkots 31.03.2022.].

³⁶ Civilprocesa likuma 78. panta pirmā daļa.

³⁷ Torgāns K. Komentārs par Civilprocesa likuma 78. pantu. Grām.: Civilprocesa likuma komentāri. Sagatavojis autoru kolektīvs K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 282. lpp. Jāņem vērā, ka šajā komentārā norādīts uz trešās personas ieinteresētību, bet apdrošinātājs tieši nav pieminēts, kas ir autora secinājums par to, kā šī ieinteresētība var izpausties apdrošinātāja gadījumā.

risku, nepieļaujot formālu atteikuma pamatu iekļaušanu līgumā.³⁸ No šāda viedokļa apdrošināšanas līgumā paredzētais apdrošināšanas atlīdzības atteikuma pamats, kas saistīts ar apdrošinātāja neinformēšanu par cietušā prasību pret apdrošināto un atbilstoša līguma nepieteikšanu tiesai, būtu vērtējams par tādu apdrošināšanas atlīdzības atteikuma pamatu, kuru nevar uzskatīt par formālu, un tātad būtu pamats to paredzēt CTA apdrošināšanas līgumā, jo saistīts ar apdrošinātāja pamatoto interesi aizstāvēt savas likumīgās tiesības.

2.2. Citu Eiropas valstu regulējuma raksturojums

Kā norādīts Eiropas apdrošināšanas tiesību literatūrā, **dažās Eiropas valstīs**, piemēram, Francijā un Spānijā, pastāv vispārīgs tiesās prasības regulējums, pieļaujot tiešo prasību **jebkurā CTA apdrošināšanas gadījumā**.³⁹ Spilgts šādas situācijas piemērs ir Francijas Apdrošināšanas kodekss, kura L124-3. pants regulē tiešo prasību.⁴⁰ Saskaņā ar šā panta pirmo daļu cietušajai trešajai personai ir tiesās prasības tiesība pret apdrošinātāju, kas nodrošinājis atbildīgās personas civiltiesisko atbildību. Šīs tiesās prasības būtību paskaidro panta otrā daļa, kas paredz, ka apdrošinātājs nedrīkst izmaksāt nevienam citam, izņemot cietušo trešo personu, visu vai daļu no tā parāda summas, kamēr šī trešā persona līdz minētajai summai nav zaudējusi interesi saistībā ar kaitīgā notikuma mantiskajām sekām, kas radīja apdrošinātā atbildību. Līdzīga situācija pastāv arī Latvijas kaimiņvalstī Lietuvā. Tā Lietuvas likuma *Par apdrošināšanu* 111. pants (tiesība uz tiešo prasību) paredz, ka cietušajai trešajai personai pieder tiesība pieprasīt tieši, ka apdrošinātājs, kas ir sedzis par kaitējumu atbildīgās personas CTA, izmaksā apdrošināšanas atlīdzību.⁴¹

Pie šīs grupas zināmā mērā pieder arī Lielbritānija. Šajā valstī tiešā prasība paredzēta normatīvi, tomēr apdrošinātājs var izvairīties no šā regulējuma piemērošanas, pielīgstot atbilstošu atrunu apdrošināšanas līgumā.⁴²

Savukārt citās Eiropas valstīs tiešā prasība piešķirta atsevišķos CTA apdrošināšanas veidos, parasti – obligātajā apdrošināšanā. Tāpēc no šāda viedokļa nebūtu precīzi šādu situāciju raksturot kā izņēmuma gadījumu.⁴³ Izņēmuma gadījums vai gadījumi būtu tad, ja tiešā prasība paredzēta vienīgi atsevišķās konkrētās likumā norādītās situācijās.

Pirmās situācijas (t. i., **obligātās apdrošināšanas**) piemēri ir Zviedrija⁴⁴ un Igaunija, kurā tiešā prasība paredzēta obligātās apdrošināšanas gadījumā. Tā Igaunijas

³⁸ Mantrovs V. 2018, 264. lpp.

³⁹ Final Report of the Commission Expert Group on European Insurance Contract Law, p. 82. Pieejams: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/final_report_en.pdf [aplūkots 30.03.2022.].

⁴⁰ French Insurance Code. Pieejams angļu valodā: <http://www.aida.org.uk/pdf/French%20Insurance%20Code%202004.pdf> [aplūkots 30.03.2022.]; franču valodā: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006073984/LEGISCTA000006157248/#LEGISCTA000006157248 [aplūkots 30.03.2022.].

⁴¹ Law of Insurance. Pieejams: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a9f083803c7911e68f278e2f1841c088?jfwid=2r1mbpnt> [aplūkots 30.03.2022.].

⁴² Contracts (Rights of Third Parties) Act 1999, Article 1(1). Pieejams: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1999/31/section/1> [aplūkots: 31.03.2022.]; Birds J. 2016, pp. 78–85.

⁴³ Final Report of the Commission Expert Group on European Insurance Contract Law, p. 82.

⁴⁴ Dufwa B. W. Liability in Tort and Liability Insurance: Sweden. In: Wagner P. (ed.). Tort Law and Liability Insurance. Wien: Springer-Verlag, 2005, p. 151.

vispārīgajā apdrošināšanas līgumtiesību regulējumā tiešā prasība nav paredzēta.⁴⁵ Tomēr Igaunijā pastāv izņēmums no šīs kārtības obligātās apdrošināšanas regulējumā, kuras ietvaros tiešā prasība ir tieši paredzēta. Tā Igaunijas Saistību tiesību likuma 521. panta (prasījums par cietušās personas zaudējumu atlīdzināšanu) pirmā daļa paredz, ka “[c]ietusī persona var pieprasīt apdrošinājumaņēmēja [ar to tiek saprasts apdrošinātais – autora piezīme] nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu gan no apdrošinājumaņēmēja, gan no apdrošinātāja. Zaudējumu atlīdzību no apdrošinātāja var pieprasīt tikai naudas veidā”.⁴⁶

Otra – **izņēmuma** – situācija pastāv atsevišķās Eiropas valstīs, piemēram, Vācijā, Austrijā un Itālijā, kurā tiešā prasība paredzēta vienīgi likumā tieši noteiktos gadījumos. Tā Vācijā tiešā prasība iespējama kādā no trim tieši likumā paredzētajiem gadījumiem⁴⁷ un atsevišķos izņēmuma gadījumos, kuri saistīti ar nošķiršanas principa (*Trennungsprinzip* – vācu val.) īpatnībām.⁴⁸ Jāņem vērā, ka Vācijā pašreiz spēkā esošā Apdrošināšanas līguma likuma projektā bija paredzēta tiešā prasība obligātajā apdrošināšanā vispār, taču no tās atteicās pēdējā brīdī pirms likuma pieņemšanas.⁴⁹ Austrijā tiešā prasība paredzēta tikai trijos gadījumos, no kuriem viens ir OCTA.⁵⁰ Savukārt Itālijā tiešā prasība vispār nav paredzēta, izņemot OCTA, un Itālijā šāds tiešās prasības regulējums ir kritizēts.⁵¹ Jāpiebilst, ka Itālijas tiesu praksē papildus atzīta cietušā tiesība vērsties pret apdrošinātāju apdrošinātā bezdarbības dēļ.⁵²

Pēc būtības Latvija ietilpst šo valstu grupā, pieļaujot tiešo prasību vienīgi atsevišķos *expressis verbis* likumā paredzētos gadījumos, kā norādīts iepriekš saistībā ar ALL 53. panta regulējuma analīzi. No šāda viedokļa Latvijas regulējums tiešās prasības gadījumā grūti atzīstams par optimālu un tāpēc būtu modernizējams, kas aplūkots nākamajā raksta nodaļā.

3. Priekšlikumi Latvijas regulējuma pilnveidei

Kā atspoguļots iepriekšējā nodaļā, aizvien vairāk citu Eiropas valstu, tostarp abās pārējās Baltijas valstīs, atzīst tiešās prasības esamību vai vispārīgi, vai vismaz obligātās apdrošināšanas gadījumā. Latvija (taisnības labad jāatzīmē, ka kopā ar vairākām citām Eiropas valstīm, kā norādīts iepriekš raksta 2.2. apakšnodaļā) savukārt seko **vecmodīgai pieejai**, ka tiešā prasība iespējama vienīgi dažos likumā *expressis verbis* paredzētos gadījumos. Šāda pieeja nonāk pretrunā gan ar tiešās prasības

⁴⁵ Igaunijas Saistību tiesību likuma 515. panta pirmā daļa kopsakarā ar 517. pantu (Law of Obligations Act. Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/506112013011/consolide> [aplūkots 30.03.2022.]).

⁴⁶ Igaunijas Saistību tiesību likuma 521. panta pirmā daļa.

⁴⁷ *Versicherungsvetragsgesetz*, § 115, Abs. 1. Pieejams vācu un angļu valodās: https://www.gesetze-im-internet.de/vvg_2008/ [aplūkots 30.03.2022.].

⁴⁸ Kummer J. 2017, S. 632; Bücken M., Hartwig K. 2014, S. 796–798.

⁴⁹ Kummer J. 2017, S. 630.

⁵⁰ Fenyves A., Rubin D. Liability in Tort and Liability Insurance: Austria. In: Wagner P. (ed.). *Tort Law and Liability Insurance*. Wien: Springer-Verlag, 2005, p. 15.

⁵¹ Itālijas Privātā apdrošinājuma kodeksa 144. panta pirmā daļa (Code of Private Insurance. Pieejams angļu valodā: https://www.ivass.it/normativa/nazionale/primaria/CAP_EN.pdf?language_id=3 [aplūkots 30.03.2022.]); Cerini D. *Insurance Law in Italy*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, pp. 118, 125.

⁵² *Ibid.*, p. 118.

būtību nodrošināt pilnvērtīgu cietušo aizsardzību, no vienas puses, gan obligātās apdrošināšanas būtību, no otras puses, kas tieši kalpo cietušo aizsardzībai. Ne velti tāpēc Eiropas apdrošināšanas līguma tiesību principos norādīts uz to, ka tiešā prasība attaisnojama ar “CTA apdrošināšanas sociālo dimensiju”, uz ko jau norādīts iepriekš raksta 1. nodaļā. Ja obligātā apdrošināšana Latvijā paredzēta apmēram 20 gadījumos,⁵³ nav saprotams, kādēļ, paredzot obligāto apdrošināšanu tik daudzos gadījumos ar mērķi nodrošināt cietušo interešu aizsardzību, netiek pieļauta pašu cietušo vēršanās pret apdrošinātāju ar apdrošināšanas atlīdzības izmaksas prasījumu. Tas nozīmē, ka cietušie pakļauti jau iepriekš norādītajai divu procesu nepieciešamībai un tātad papildu riskam nesāņemt viņiem nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu. Šie apsvērumi pēc būtības iedragā obligātās apdrošināšanas nozīmi, jo netiek nodrošināta pilnvērtīga cietušo aizsardzība, nepieļaujot normatīvajos aktos paredzētā kaitējuma atlīdzināšanas tiešu pieprasīšanu no apdrošinātāja. Pretarguments tiešās prasības plašākai paredzēšanai, tostarp obligātās apdrošināšanas gadījumos, varētu būt apsvērums, ka apdrošinātājs var nezināt visus lietas apstākļus, kas tieši kalpoja par pamatu tiešās prasības plašākai neparedzēšanai Vācijā.⁵⁴ Taču šis arguments Latvijā nav pārliecinošs, jo jebkurā gadījumā apdrošinātājs nav tiesīgs izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību bez pārliecināšanās par apdrošinātā riska iestāšanos un nodarīto zaudējumu apmēru.⁵⁵

Tāpēc, lai nodrošinātu pilnvērtīgu cietušo aizsardzību Latvijas CTA apdrošināšanā, būtu nepieciešams grozīt ALL 53. pantu un **paredzēt tiešo prasību vismaz obligātās apdrošināšanas gadījumos (minimuma grozījums)**, kaut vēlams tomēr būtu attiecināt tiešo prasību uz jebkuru CTA apdrošināšanas līgumu (maksimuma grozījums). Jāņem vērā, ka t. s. minimuma grozījums atbilstu Eiropas apdrošināšanas līguma tiesību principiem, kuros tiešā prasība atzīta, tostarp obligātās apdrošināšanas gadījumā.⁵⁶ Autors rosina šādu jaunā ALL 53. panta redakciju minimuma grozījuma ietvaros: “Trešā persona var izvirzīt prasījumu, tostarp celt prasību tiesā, tieši pret apdrošinātāju obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas gadījumos.” Šā panta izteikšana šādā redakcijā neprasītu grozījumos citos normatīvajos aktos, tostarp tajos, kuros paredzēta obligātā apdrošināšana, jo tiešās prasības regulējums, kurš ietverts minētajā normā, uztverams par patstāvīgu regulējumu.

Kopsavilkums

1. Tiešā prasība ir viens no specifiskiem CTA apdrošināšanas institūtiem, kas paredz cietušā (trešās personas ALL terminoloģijā) tiesību vērsties pret apdrošinātāju, neraugoties uz to, ka cietušais nav līdzējs CTA apdrošināšanas līgumā.
2. Tiešās prasības regulējums Eiropas valstīs ir atšķirīgs. Latvijas gadījumā tiešās prasības regulējums ir ietverts ALL 53. pantā, saskaņā ar kuru tiešā prasība iespējama vienīgi tieši paredzētos gadījumos citos normatīvajos aktos. Citos

⁵³ Mantrovs V. 2018, 44. lpp.

⁵⁴ Kummer J. 2017, S. 630.

⁵⁵ ALL 31. panta otrās daļas 1. punkts.

⁵⁶ Article 15:101(1) Principles of European Insurance Contract Law (Basedow J., Birds J., Clarke M., Cousy H., Heiss H., Loacker L. (eds.). 2016, p. 301).

normatīvajos aktos tiešā prasība *expressis verbis* paredzēta OCTA likumā. Tāpat tiesa tiešo prasību atzinusi arī apsardzes komersanta gadījumā uz iepriekš spēkā esošā LPAL pamata. Patlaban tiesu praksē nav apstiprināta šāda pieejas pareizība un nav nodibināts, vai šādu secinājumu var izdarīt arī attiecībā uz ALL 53. pantu.

3. Latvija atzīst tiešās prasības iespējamību vienīgi likumā paredzētos gadījumos, tādējādi saglabājot vecmodīgu pieeju tiešās prasības regulējumā un nenodrošinot pilnvērtīgu cietušo aizsardzību. Lai modernizētu tiešās prasības regulējumu Latvijā, būtu nepieciešams grozīt ALL 53. pantu, paredzot tiešo prasību vismaz obligātās apdrošināšanas gadījumos.